

Puunmyyntitulojen merkitys vähentynyt

Muiden tulojen kasvaessa yksityismetsänomistajien puunmyyntitulojen merkitys on pienentynyt heidän talouksensa puolta pienemmät kuin viime vuosikymmenellä.

Tämä merkitsee hintojen korostumista puun myyntipäätöksissä ja herkempää reagoitua puun hintojen vaihteluihin. Lisäksi pitääkseen metsänomistajien metsäasioiden mielenkiintoa yllä, edistämisenorganisaatioiden ja muiden toimijoiden tulee huolehtia siitä, että metsänomistajille on tarjolla muitakin kuin perinteisiä metsätalouden palveluita.

Yksityismetsien bruttokantorahatut olivat viime vuonna runsaat 1,4 miljardia euroa. Nousua taantumavuodesta 2009 oli peräti 39 prosenttia. Tästä huolimatta tulot jäivät 14 prosenttia pienemmiksi kuin mitä ne olivat 2000-luvulla keskimäärin.

Metlan uudistetun tilastoinnin mukaan vähintään viiden hehtaarin suuruisia yksityisiä metsätiloja on Suomessa 284 000 ja niillä on metsää noin 10,2 miljoonaa hehtaaria. Tämän perusteella voidaan arvioida, että tilaa kohden tuli yli 5 000 euron ja hehtaaria kohden noin 140 euron tulot.

Puunmyyntitulojen kehitys on pääsääntöisesti seurannut yksityismetsistä myyjiä puumääriä. Tosin 1970-luvun puolivälissä bruttokantorahatut lähentelivät 1,5 miljardia euroa

tämän päivän rahanarvossa, vaikka vuosittain myydyt määrät olivat alimmillaan noin puolta pienemmät kuin viime vuosikymmenellä.

Tämä johtui pitkälti öljykriisin nostattamista poikkeuksellisen korkeista kantohinnoista.

Viime vuoden puunmyyntitulojen muodostumisessa huomattavaa oli paitsi hakkuumäärien lisääntyminen edellisen vuoden hakkuisiin verrattuna neljänneksellä, myös tukkipuun hintojen noin 16 prosentin nousu.

Puunmyyntitulojen merkitys pienentynyt

Puunmyyntitulot muodostivat vielä 1970-luvulla karkeasti arvioituna neljäsosan keskimääräisen metsänomistajan kokonaistuloista. Tänä päivänä osuus on alle 15 prosenttia.

Vuoden 1980 jälkeen palkat ja eläkkeet ovat lähes kaksinkertaistuneet puunmyyntituloihin verrattuna. Myös tavaroiden ja palveluiden hinnat ovat nousseet puunmyyntituloja ripeämmin. Jotta sama hyödyke tai palvelu pystytään rahoittamaan puunmyyntituloilla, metsänomistajan tulee myydä tänä päivänä enemmän puuta kuin aiemmin.

Koska Suomessa on paljon pieniä metsätiloja, puuta tulee myytäväksi harvoin. Siksi noin 40 prosentilla metsänomistajista puunmyyntitulot ovat alle viisi prosenttia heidän kokonaistuloistaan.

Vain hieman vajaalla viidenneksellä puunmyyntitulot

Puuta ei enää myydä välttämättömään rahan tarpeeseen vaan markkinatilanteen mukaan.

muodostavat vähintään viidesosan heidän kokonaistuloistaan.

Maatalousyrittäjille myyntitulot tärkeitä

Kun tilan metsäala pienentyy, myös puunmyyntitulojen osuus metsänomistajien taloudessa luonnollisesti pienenee. Lisäksi pienimmät puunmyyntitulo-osuudet ovat rakennemuutoksessa lisääntyvillä ryhmillä, kuten eläkeläisillä, naisilla, vähintään 60 vuotta täyttäneillä ja suurissa kaupungeissa asuvilla metsänomistajilla.

Vastaavasti suurimmat puunmyyntitulo-osuudet ovat, maatalousyrittäjillä, miehillä, 40–60-vuotiailla ja maaseudulla asuvilla metsänomistajilla.

Mihin sitten metsänomistajat käyttävät puukaupoista saamia tuloja?

Vastaus ei ole yksiselitteinen, koska metsänomistajat saavat tuloja monesta eri lähteestä ja puunmyyntitulojen käyttökohteita on vaikea ”korvamerkitä”.

Arvioiden mukaan kulutukseen käytetään 40 prosenttia. Loput 60 prosenttia jakautuu lainojen maksuun, säästämisen

ja sijoittamiseen sekä investointeihin niin, että kuhunkin käytetään noin viidesosa.

On tosin huomattava, että esimerkiksi lainoilla voidaan yhtä hyvin rahoittaa kuluttamista kuin investointejakin.

Maaseudulle suuri merkitys

Keskimääräistä enemmän kulutukseen puunmyyntituloja käyttävät eläkeläiset, naiset ja yli 60-vuotiaat metsänomistajat sekä pienen tilojen omistajat. Säästämiseen tai sijoittamiseen eniten käyttävät kaupunkilaiset ja yli 60-vuotiaat omistajat.

Investointeihin ja lainojen maksuun puolestaan keskimääräistä enemmän puunmyyntituloja käyttävät maatalousyrittäjät, miehet, nuoret sekä vähintään keskikokoisten tilojen omistajat.

Vaikka puunmyyntitulojen osuus metsänomistajien taloudessa on pienentynyt, myyntitulot jäävät metsänomistajien asuinpaikan perusteella arviotuna vielä toistaiseksi pääosin metsien sijaintipaikkakunnille.

Ne ovat alueita, joille verotietojen mukaan kohdentuu selvästi keskimääräistä vähemmän ansio- ja pääomatuloja. Siksi puunmyyntituloilla on suhteellisesti suurempi merkitys maaseudulla asuville metsänomistajille kuin kaupunkilaismetsänomistajille.

On kuitenkin syytä huomata, että puunmyyntituloja ei välttämättä käytetä metsien sijaintipaikkakunnilla. Lisäksi on syytä ottaa huomioon, että tulojen

suuruus vaikuttaa luonnollisesti niiden käyttöön.

Pienet tulot käytetään usein normaaliin päivittäiseen kulutuksen, kun taas suuremmilla tuloilla on mahdollista tehdä merkittäviä sijoituksia tai investointeja.

Uusia palveluita tarvitaan

Muiden kuin puunmyyntitulojen kasvaessa ja metsänomistusrakenteen muuttuessa kehitys näyttää johtavan metsänomistajien puunmyyntitulojen merkityksen pienentymiseen ja niiden käyttökohteiden muutokseen.

Puunmyyntituloilla investointeja rahoittavien maatalousyrittäjien ja maaseudulla asuvien metsänomistajien osuudet pienenevät, kun taas säästävien ja kuluttavien kaupunkilaisten, palkansaajien ja ikääntyvien osuudet kasvavat.

Kuluttajina kasvavat omistajaryhmät ovat edeltäviä metsänomistajasukupolvia vaativampia ja hintatietoisempia, koska puukaupoilla ei tarvitse rahoittaa välttämättömää kulutusta.

Perinteisten metsätalouden palveluiden lisäksi he tarvitsevatkin yhä monipuolisempia metsäomaisuuden hoito-, yrittäjä-, ekosysteemi- ja metsiin perustuvia biotalouden palveluita sekä puun hintojen informaatiopalveluita.

PEKKA RIPATTI

Kirjoittaja on Metsätalouden kehittämiskeskus Tapion kehittämisspäälikkö ja Helsingin yliopiston dosentti.